

بررسی انواع تابوشکنی و دلایل آن در شعر فروغ فرخزاد و احمد شاملو

سارا آزاد^۱، فاطمه مدرسی^۲

^۱ دانشجوی ارشد زبان و ادبیات فارسی
^۲ استاد زبان و ادبیات فارسی دانشگاه ارومیه

چکیده

واژه‌ی تابو در اصطلاح هم به معنای پاک و هم به معنای ناپاک و نجس است. به همین دلیل در دو حوزه‌ی مقدس و نامقدس کاربرد دارد؛ و در کل معنای آن، نوعی ممنوعیت و خطرناکی را می‌رساند که شکستن حریم آن انواع مؤاخذه‌ی بشری یا آسمانی را در پی دارد. از آنجا که ادبیات هر ملت یکی از عرصه‌های به چالش کشیدن تابوهای آن ملت است و با خصلت عادت ستیزی و هنجارگریزی که دارد، یکی از بهترین محل‌های تابوشکنی در میان سایر معارف بشری است. در ادبیات ما یکی از بسترهای بازشناسی و واکاوی تابوها، شعر دوره‌ی معاصر است. پرداختن به مسائل اجتماعی - سیاسی و شناخت آثار ادبی مربوط به هر دوره نشان‌دهنده‌ی واقعیات و ذهنیات فردی و تجربیات شخصی هستند و جامعه‌ی سانسورنشده‌ی آن دوره را نشان می‌دهند. در این راستا تلاش شده، ضمن استفاده از اصطلاح تابوشکنی برای تعدی به حریم ممنوع، تابوهای شکسته شده در آثار فروغ فرخزاد و احمد شاملو، مورد بحث و واکاوی قرارگیرد. هدف اصلی این پژوهش روشنگری بیشتر با مقوله‌ی تابو و تأثیر اوضاع اجتماعی - سیاسی در شکستن تابوها است که می‌تواند برای کاوش‌های جامعه‌شناختی و روان‌شناختی مؤثر و مفید واقع شود. روش انجام تحقیق توصیفی - تحلیلی است که با تحلیل شواهد درون‌متنی به روش کتابخانه‌ای انجام گرفته، که به نتایجی همچون تأثیرپذیری شاعر از فضای حاکم بر جامعه و همچنین جنبه‌های روانی و اجتماعی مؤثر بر ذهن و فکر شاعر که منجر به شکستن تابوها می‌شود رسیده‌ایم.

واژه‌های کلیدی: تابو، تابوشکنی، شعر معاصر، فروغ، شاملو